

15.05.2024

Ärende/11

§ 105

Ledamoten Elina Kauppilas motion om iståndsättning av bäcknatu- ren

HEL 2023-014566 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige betraktade motionen som slutbehandlad.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Timo Lindén, stadssekreterare, telefon: 09 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Beslutet stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Elina Kauppila och 24 andra ledamöter föreslår i sin motion att också Helsingfors ska införa en modell med bäckskötare för att iståndsätta bäckar i staden.

I Vanda och i Vanda ås avrinningsområde förekommer bäck- och åskötarverksamhet. Sedan 2016 har Vanda stad årligen anställt två bäckskötare för sommarsäsongen för visstidsanställningar på tre månader. De har haft i uppgift bland annat att ordna talkon, rensa och röja upp bäckfåran och dess kanter, sköta kommunikationen på sociala medier och ge råd och anvisningar. Bäckskötarna har årligen upprättat en slutrapport över sitt arbete.

Åskötsel på Vanda ås flodområde har sedan 2014 ingått i Vattenskyddsföreningen för Vanda å och Helsingfors regionen rf:s verksamhet. Åskötarna ansvarar för att planera och genomföra åtgärder i anslutning till fiskerihushållning och rekreationsbruk, såsom att iståndsätta lek- och fortplantningsområden för fisk, underhålla naturstigar, ge miljöfostran och plocka skräp.

De goda erfarenheterna av bäck- och åskötsel från Vanda och Vanda ås avrinningsområde talar för att ett liknande försök genomförs också i Helsingfors. Bäckskötsel kan främjas tillsammans med Vattenskydds-

föreningen för Vanda å och Helsingfors regionen rf. Helsingfors är medlem i föreningen och föreningen har erfarenhet av och kompetens för verksamheten i fråga.

Enligt stadsmiljönämnden kan miljötjänsterna och underhållstjänsterna tillsammans upprätta en handlingsplan för bäckskötsel och samordna verksamheten om tillräckliga anslag anvisas för genomförandet i budgeten 2025. För att planera och styra verksamheten behövs personalresurser inom stadsmiljösektorn som har kompetens för att iståndsätta bäckar och sköta vattendrag samt finansiering för genomförandet. Verksamheten förutsätter en årlig finansiering på cirka 200 000 euro.

Bäckarna utgör en viktig del av den mångsidiga stadsnaturen och bäckmiljöerna är viktiga platser för avkoppling och rekreation. Bäckarna är en del av stadens dagvattennät, vars funktion ska tryggas. Skräp och olika skadliga ämnen förs ut i bäckarna med dagvattnet. Vattenkvaliteten i bäckarna försämras också av vatten från byggen som rinner ut i bäckarna.

Bäckarna flyter genom olika allmänna områden och tomter, ömsom i öppna fåror och ömsom genom rör, vilket gör dem svåra att underhålla. I en tät stadsstruktur är det nödvändigt att planera även små iståndsättningsarbeten för bäckar. Arbetena ska dessutom sammanjämkas med annan markanvändning och olika planerings- och byggprojekt.

I stadens beställar-utförarmodell för underhåll av allmänna områden utförs underhållet av allmänna områden antingen av privata entreprenörer eller av byggaffärsverket Stara. I entreprenörernas uppgifter ingår, utöver övrig renhållning, också renhållning av bäckar. Uppröjning av större mängder avfall som lämnats i terrängen, dvs. avfallsupplag utan tillstånd, beställs separat av ramavtalsleverantörer.

Staden och intressentgrupper har vidtagit åtgärder för att förbättra bäckarnas tillstånd. Det senaste iståndsättningsprojektet är att ersätta fördämningen i Hagabäckens nedre lopp med en försiktig konstruktion. En del bäckfåror har också iståndsatts i samband med att staden anlagt eller byggt om parker och gator. Man har tagit bort mindre vandringshinder och reparerat trummor. Några iståndsättningsprojekt har genomförts i samarbete med intressentgrupper. Ett värdefullt arbete särskilt för att trygga de utrotningshotade öringarnas fortplantnings- och livsmiljöer har utförts med hjälp av frivilligkrafter. Gemenskap och invånarnas frivilliga deltagande i att vårda sin egen miljö är också viktigt och höjer uppskattningen för bäckmiljöerna. Staden ordnar också tal-kon, ofta i samarbete med olika intressentgrupper.

Stadsmiljönämnden har gett ett utlåtande i ärendet. Förslaget stämmer överens med utlåtandet.

15.05.2024

Ärende/11

Enligt 30 kap. 11 § 2 och 4 mom. i förvaltningsstadgan besvarar stadsstyrelsen en motion som undertecknats av minst 25 ledamöter och förelägger fullmäktige sitt svar.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Timo Lindén, stadssekreterare, telefon: 09 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 06.05.2024 § 271

HEL 2023-014566 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 09.04.2024 § 201

HEL 2023-014566 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Valtuustoaloitteessa esitetään, että myös Helsingissä otetaan käyttöön purotalkkarimalli huolehtimaan Helsingin purojen kunnostamisesta.

Puro- ja jokitalkkari toimintaa on käynnissä Vantaalla sekä Vantaanjoen valuma-alueella. Vantaan kaupunki on palkannut vuodesta 2016 lähtien vuosittain kesäkaudelle kaksi purotalkkaria kolmen kuukauden määrä-

15.05.2024

Ärende/11

aikaiseen työsuhteeseen. Heidän tehtävänä on ollut muun muassa talkoiden järjestäminen, uoman tukosten raivaus, purovarsien siivous sekä someviestintä, neuvonta ja opastus. Purotalkkarit ovat vuosittain laatineet loppuraportin suorittamistaan tehtävistä.

Vantaanjoen vesistöalueella jokitalkkaritoimintaa on ollut 2014 lähtien osana Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistyksen (VHVSY) toimintaa. Jokitalkkarit vastaavat Vantaanjoen kalataloudelliseen ja virkistyskäyttöön liittyvien toimenpiteiden suunnittelusta sekä toteutuksesta, kuten kalojen lisääntymisaluiden kunnostuksista, luontopolkujen kunnostuksesta, ympäristökasvatuksesta sekä roskien siivouksesta.

Purotalkkaritoiminta edistäisi myös Helsingissä purojen kunnostamista ja hoitoa, sekä niihin liittyvää asukasyhteistyötä. Vantaalla sekä Vantaanjoen valuma-alueella saadut hyvät kokemukset tukevat samankaltaisen toteutuksen kokeilua myös Helsingissä.

Helsingin purotalkkaritoimintaa voitaisiin lähteä suunnitelmallisesti edistämään yhdessä VHVSY:n kanssa. Helsinki on yhdistyksen jäsen, ja sillä on kokemusta ja näyttöä vastaavan toiminnan toteutuksesta koko Vantaanjoen valuma-alueella.

Laadittavassa purotalkkareiden toimintasuunnitelmassa esitetään tarkempi suunnitelma purotalkkareiden tehtävistä, toiminnan toteutuksesta, sen sijoittumisesta kaupungin toimialoille sekä arvio purotalkkaritoiminnan vaatimasta resursoinnista. Toimintasuunnitelman laatiminen ja toiminnan koordinointi voidaan toteuttaa yhteistyössä ympäristöpalveluiden ja kunnossapitopalveluiden kanssa, mikäli sen toteutukseen osoitetaan tarvittava määräraha talousarviossa 2025. Purotalkkaritoimintaa voidaan Helsingissä edistää, jos kaupunkiympäristöpalveluille saadaan jatkossa siihen kohdistettu vuosittainen rahoitus ja henkilöresurssi.

Purotalkkaritoimintaan tarvitaan henkilöresurssien lisäksi kuljetuskalustoa, sosiaali-tiloja henkilöille sekä sopimuksia jätteiden vastaanottajien kanssa. Myös näiden kustannuserien tulee sisältyä purotalkkaritoiminnan kustannuksiin ja palveluntuottajan sopimuksiin.

Toiminnan suunnitteluun ja ohjaukseen tarvitaan purokunnostuksen ja vesistöjen hoidon asiantuntemusta omaavaa henkilöresurssia kaupunkiympäristötoimialalta sekä rahoitus toteutukseen. Toimintaan tarvittaisiin rahoitusta noin 200 000 euroa vuodessa.

Helsinki tunnistaa, että purot ovat tärkeä osa monimuotoista kaupunkiluontoa ja puroympäristöt ovat myös tärkeitä virkistytymiskohteita. Purot ovat myös osa kaupungin hulevesiverkostoa, jonka toimivuus tulee taata. Hulevesien mukana puroihin kulkeutuu roskia ja erilaisia haitta-

15.05.2024

Ärende/11

aineita. Purojen vedenlaatua heikentävät myös erilaisilta työmailta peräisin olevat työmaavedet.

Kunnossapidon kannalta purot virtaavat haasteellisesti läpi hyvin erilaisten yleisten alueiden sekä tonttien vuoroin avouomina vuoroin putkitettuina. Tiiviissä kaupunkirakenteessa pientenkin kunnostustöiden suunnittelu on tarpeen ja kunnostukset puroilla pitää sovittaa yhteen muun maankäytön ja erilaisten suunnittelu- ja rakentamishankkeiden kanssa.

Lautakunta piti tärkeänä, että ajantasainen luontotieto on kaikkien ympäristön tilaan vaikuttavien toimijoiden käytössä ja kehitti ympäristöpalveluita ja yleiset alueet palveluita tarvittaessa kehittämään prosessejaan riittävän yhteistyön varmistamiseksi.

Helsingin yleisten alueiden kunnossapidon tilaaja-tuottajamallissa yleisten alueiden kunnossapito on joko yksityisillä urakoitsijoilla tai kaupungin sisäisellä tuottajalla rakentamisliikelaitos Staralla. Urakoitsijoiden tehtäviin sisältyy muun puhtaanapidon lisäksi myös purojen puhtaanapitoa. Maastoon jätettyjen isompien jätemäärien ns. luvattomien kaatopaikkojen siivouksia tilataan erikseen puitesopimustoimittajalta.

Purojen tilan parantamiseksi on tehty toimenpiteitä sekä kaupungin, että muiden sidosryhmien toimesta. Kaupungin teettämistä kunnostushankkeista on uusin Haaganpuron alajuoksun padon korvaaminen koskimaisella rakenteella. Osia purouomista on kunnostettu myös puisto- ja katurakentamishankkeiden yhteydessä. Kunnossapidossa on tehty pieniä korjauksia, esimerkiksi poistettu pienempiä noususteitä ja korjattu rumpuja. Joitakin erillisiä kunnostushankkeita on tehty myös muiden sidosryhmien kanssa yhteistyössä. Vapaaehtoiset ovat tehneet arvokasta työtä erityisesti uhanalaisen taimenen lisääntymis- ja elinalueiden turvaamiseksi. Yhteisöllisyys ja asukkaiden omaehtoinen osallistuminen oman ympäristönsä hoitoon on myös tärkeää ja lisää puroympäristöjen arvostusta.

Haitallisten vieraslajien poistoa tehdään yleisillä alueilla rakentamishankkeiden yhteydessä, kunnossapidon urakoitsijoiden toimesta ja vapaaehtoisvoimin. Puistokummit tekevät arvokasta työtä vieraslajien torjunnassa sekä alueiden puhtaanapidossa. Kaupunki järjestää myös talkoita usein yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa.

Käsittely

09.04.2024 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Katri Penttinen: Lisätään lausuntoehdotuksen kappaleen 11 jälkeen

15.05.2024

Ärende/11

omaksi kappaleeksi: "Lautakunta pitää tärkeänä, että ajantasainen luontotieto on kaikkien ympäristön tilaan vaikuttavien toimijoiden käytössä ja kehottaa ympäristöpalveluita ja yleiset alueet palveluita tarvittaessa kehittämään prosessejaan riittävän yhteistyön varmistamiseksi."

Kannattaja: Anni Sinnemäki

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Katri Penttisen vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen.

26.03.2024 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Päivi Islander, projektipäällikkö: 09 310 38649
paivi.islander(a)hel.fi